SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

OVER MORGEN

Thijs.aarden@overmorgen.nl
06 24 25 95 20

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Korte terugblik 24 juni

- Webinar circulair bouwen door Beyond Now en Finch Buildings
- Wat: economie met welvaart, zonder afval en milieuschade
- Waarom:
  - Lineair zorgt voor CO2 uitstoot
  - Stijgende vraag en slinkende voorraad
  - Afhankelijk van import maar leveringsonzekerheid
  - Economische kansen en -waarde
  - Bouw heeft een groot aandeel hierin

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Transitieagenda bouw

- 2018-2021 met als resultaat, een compleet ingericht basiskamp.
  - Besluit over verplicht materialenpaspoort
  - Ontwikkeling meetmethodiek
  - Verwerking in overheidsnormen
  - Onderdeel maken onderwijs
  - Oprichten kennisinstituut
- 2023 overheid vraagt alle projecten circulair uit
- 2021-2030 - 50% circulair
- 2030-2050 – 100% circulair

SERVICEPUNT DUURZAME ENERGIE

De rol van gemeenten in circulair bouwen

- Regie vanuit de overheid vanuit maatschappelijk belang en lange adem
- De markt focust met name op korte termijn (<10 jaar)
- Vergelijkbaar met andere duurzaamheidsthema’s
- Goede voorbeeld geven en aanjagen

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Maar hoe..

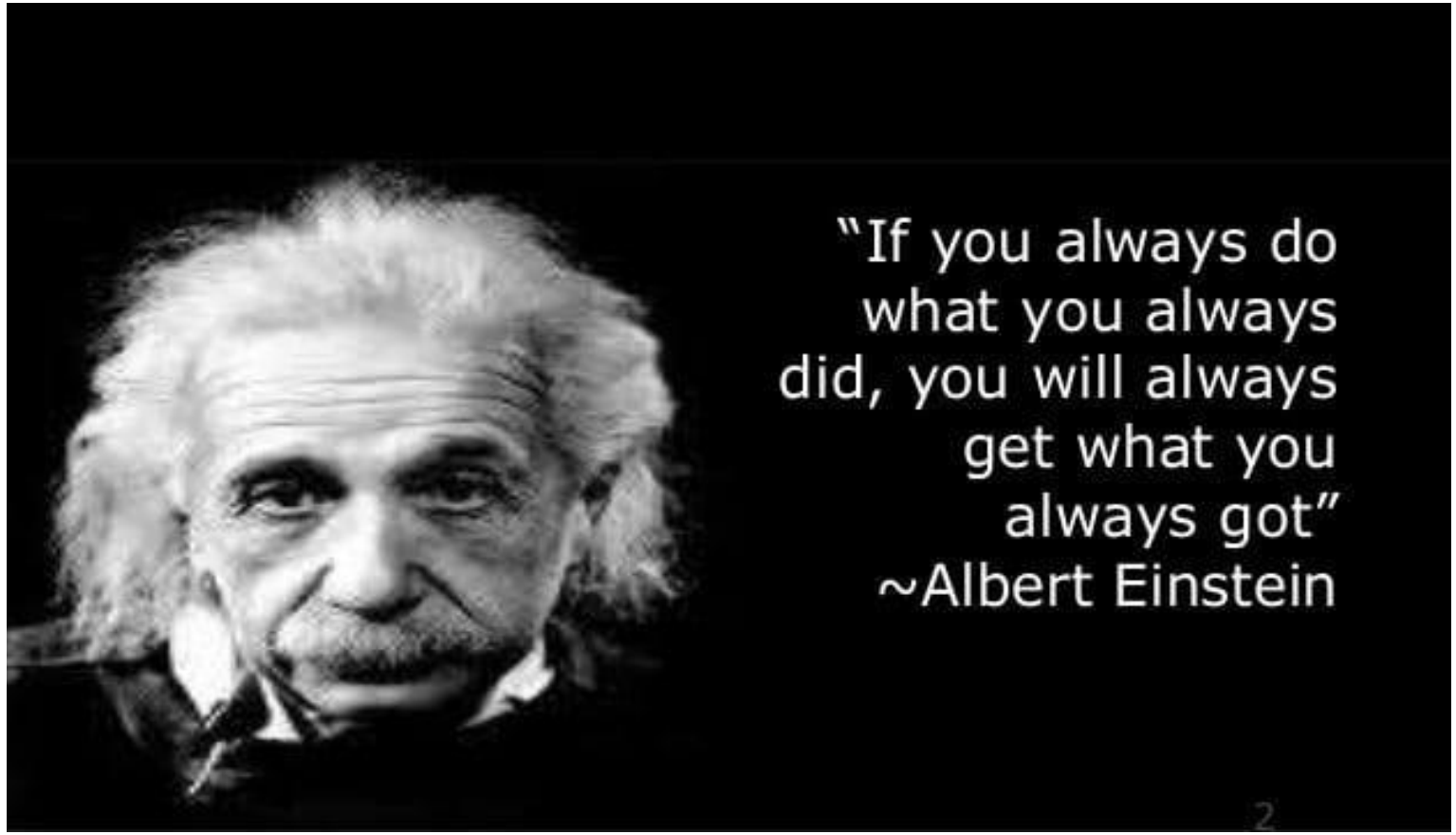

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Kijk door de circulaire bril

Van nu	naar straks
Van ik	naar wij
van weten	naar proberen
Van ja, maar	naar ja, en

Help je collega’s hiermee!

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Circulair werken is anders en vraagt,

=doen

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Directe invloed van gemeenten

- Gemeentelijk vastgoed
- Aanleg openbare ruimte
- Gebieds-en vastgoedontwikkeling
  - Gronduitgifte
  - Anterieure overeenkomsten

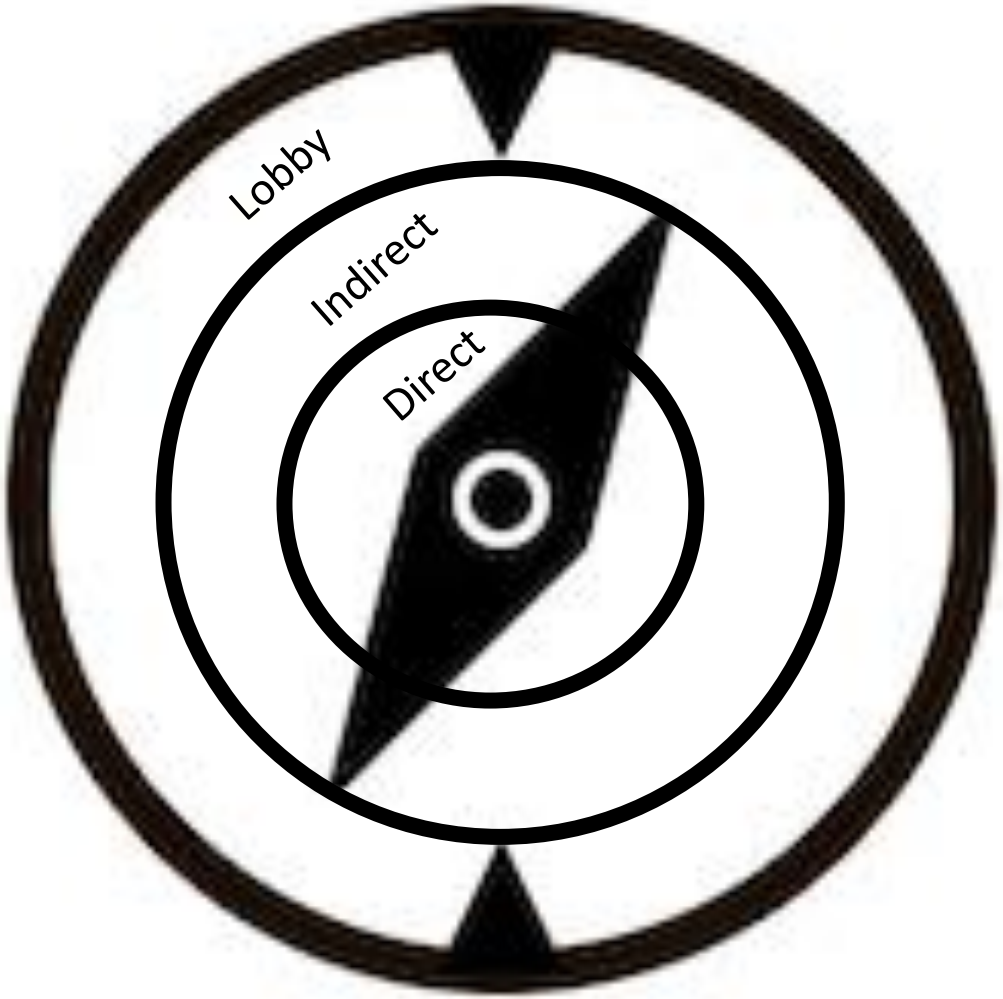

Door de circulaire bril en koppelen aan proces van bouwprojecten

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Q&A

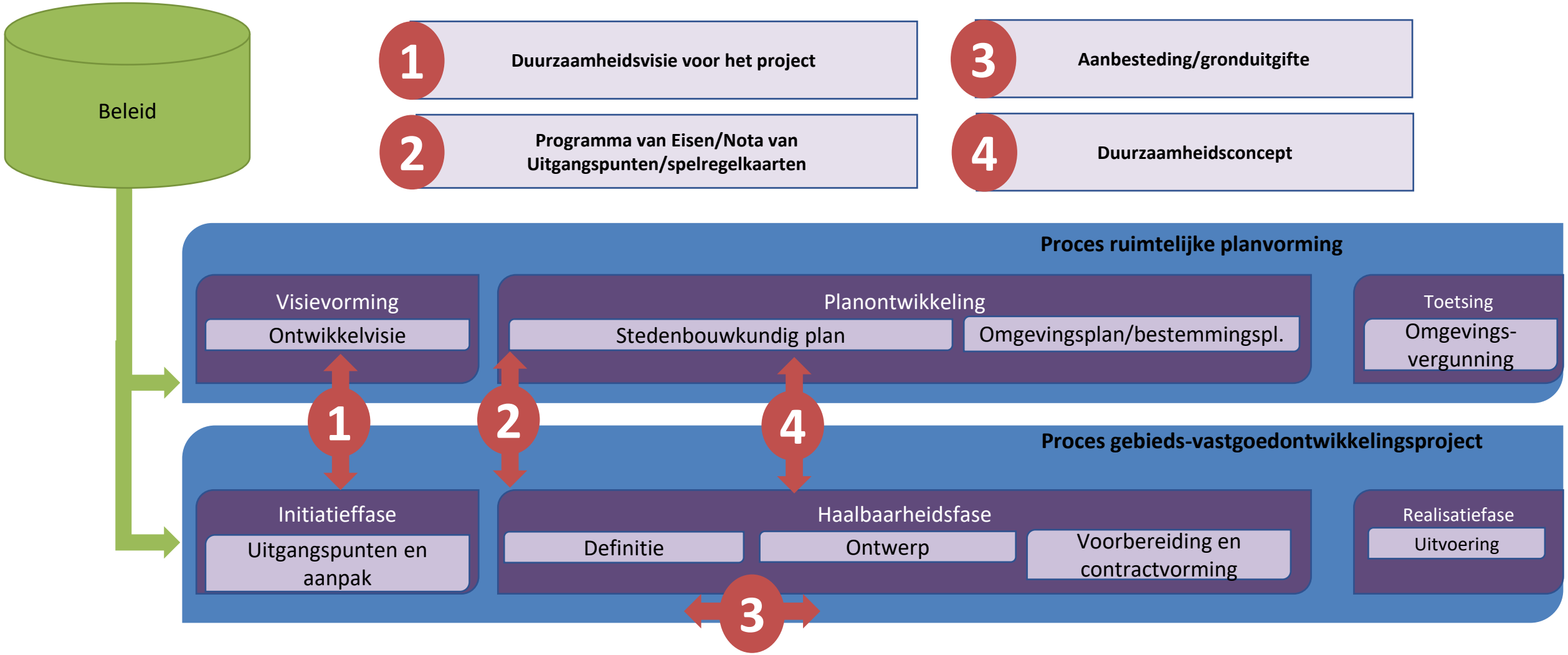
Beleid
1
Duurzaamheidsvisie voor het project
2
Programma van Eisen/Nota van Uitgangspunten/spelregelkaarten
3
Aanbesteding/gronduitgifte
4
Duurzaamheidsconcept
Proces ruimtelijke planvorming
Visievorming
Ontwikkelvisie
Planontwikkeling
Stedenbouwkundig plan
Omgevingsplan/bestemmingspl.
Toetsing
Omgevings-vergunning
1
2
4
Proces gebieds-vastgoedontwikkelingsproject
Initiatieffase
Uitgangspunten en aanpak
Haalbaarheidsfase
Definitie
Ontwerp
Voorbereiding en contractvorming
Realisatiefase
Uitvoering
3

SERVICEPUNT DUURZAME ENERGIE

Beleid als haakje in projecten

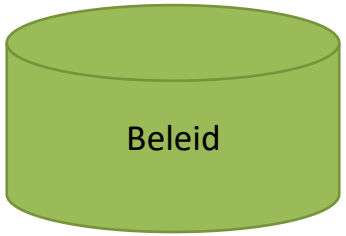

- Leidraad integrale duurzame gebiedsontwikkeling.
- Ruimte voor proeftuinen/experiment. Accepteer fouten.
- Benadering vanuit Total Value of Ownership/Usership.
- Circulair toepassen in een lineaire wereld is vaak wat duurder, nu nog financiële ruimte voor nodig.
- Wacht niet met **doen** totdat er beleid is. Maak beleid met ervaringen uit projecten.

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

1. Duurzaamheidsvisie

- We doen het omdat..
- We willen toe naar..
- Dat doen we zo..(prestaties en voorbeelden)
- Op dezelfde golflengte komen met elkaar
- Doe het samen

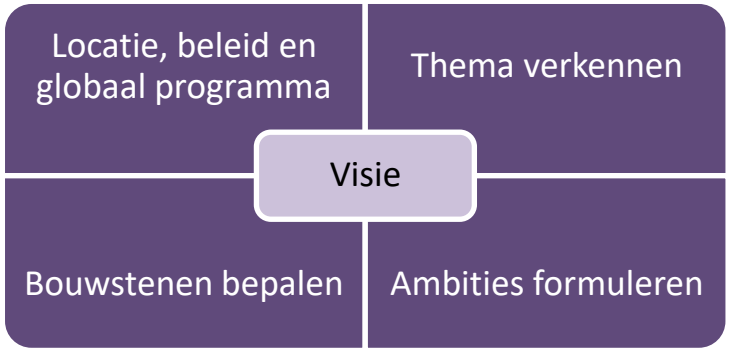

SERVICEPUNT DUURZAME ENERGIE

Voorbeeld bouwstenen

- Per bouwsteen een ambitieniveau bepalen bijvoorbeeld met ambitiemix

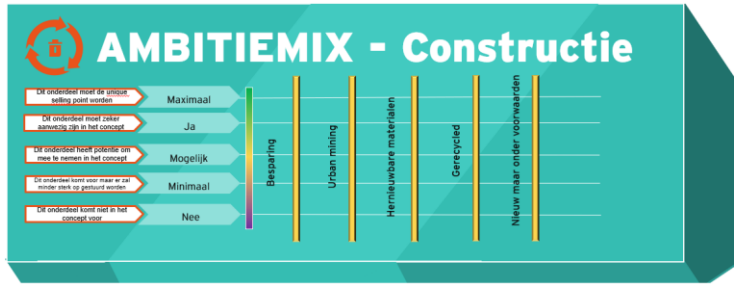

Lage milieudruk materialen

- Vier niveaus:
  - Voorkomen/besparing
  - Hergebruik
  - Hernieuwbaar of gerecycled
  - Nieuw, met lage milieudruk

Bijdrage aan adaptie en remontabel

- We inventariseren voor het gehele gebouw principes in hoeverre het gebouw adaptief is. Hoe komt dat tot uiting? Hoe dragen verschillende bouwlagen daaraan bij?

Uitstraling

- Welke uitstraling past bij dit gebouw in relatie tot materiaal gebruik en in relatie tot de branding van het gebouw?

Systeem-verandering

- Hoe gaat het gebouw bijdragen aan de versnelling van een circulaire economie? Moet de functie die het gebouw heeft bijdragen aan de verandering van het systeem? Gaat het circulair gebruik en gedrag van toekomstige bewoners en gebruikers stimuleren?

Gebruik

- Specifieke functies in een gebouw of in de buitenruimte die bijdragen aan circulariteit zoals reparatievoorzieningen, gezamenlijke ruimtes (wasruimte, opslag, keuken e.d.) en huishoudelijk afvalscheiding.

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

MISSIE

Veemarkt 23 wordt **waardevol** voor de wijk Kamperpoort en voor Zwolle. De **plek is fijn** om te werken, wonen en ontspannen. Het **verbindt** de bewoners van nu, met de nieuwe. De **geschiedenis** van deze plek en de wijk is de kracht voor iets nieuws, een gebouw waar mensen **ontspannen, elkaar ontmoeten en inspireren**. De wereld om de Veemarkt 23 heen kan veranderen. Dat is niet erg, **het gebouw groeit** met de verandering mee, en ook de gebruikers kunnen meegroeien. Daardoor heeft dit gebouw een belangrijke **functie voor de buurt**. Het is een **toonbeeld van duurzame gebiedsvernieuwing en circulair bouwen**: het blijven hergebruiken van materialen.

VISIE

Deze missie lukt alleen als dit gebouw **aansluit bij de wensen** van vandaag en morgen. Dat begint bij de gebruikers; zij zijn de **basis van het gebouw.** Daarom werken we intensief met hen samen. Om zo **samen plannen** op te stellen. Het gebouw moet energie geven! Mensen kunnen er samen nieuwe dingen ondernemen. En het gebouw is **gezond**, is **circulair** gebouwd en **speelt in op klimaatverandering.** Het gebouw **moet kunnen veranderen** van functie als dit nodig is. Het bouwwerk is een **bron van materialen** die je opnieuw kunt gebruiken. En wat er in het gebouw gebeurt, is een **voorbeeld** voor hoe je met materialen omgaat voor de rest van Zwolle.

STRATEGIE

We willen **samenwerken** met de buurt. Want door te **luisteren**, horen we wat er nodig is om onze missie te laten slagen. En we werken **samen met partijen die enthousiast worden** van onze visie en ons daarbij willen helpen. We hebben goed gekeken naar waar het mis kan gaan en **zien de risico's op betaalbaarheid**. Daar zoeken we de **balans** in op. De teamleden zijn gelijkwaardig, werken **transparant** en met een **gezonde tijdsdruk**. We betrekken **specialisten** die ons helpen met bijvoorbeeld de **veiligheid en kwaliteit** van het gebouw.

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Stomp Events · LAGEMAAT CIRCULAIR · OVER MORGEN · deltaWonen · Powered by pioneering

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

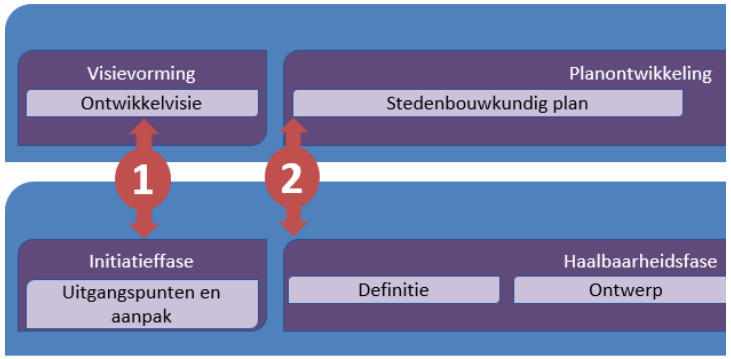

2. Programma van eisen

- De stap van visie naar wat je echt wilt
- Neem hierin ook je wensen mee, want je kunt niet alles eisen.
- Bevraag de markt hierover in een consultatie
- KPI's
  - Adaptatie en remontabel: het gebouw moet na 20 jaar uit elkaar te halen zijn waarbij 80% van de materialen in een gelijkwaardige toepassing gebruikt kan worden.
  - Uitstraling: op zichtbare plekken wordt hergebruikt materiaal toegepast
  - Systeemverandering: minimaal X leaseconcepten worden toegepast in het gebouw

- Actualiseer in de tijd
- Contractueel vastleggen, o.a. in anterieur overeenkomsten

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

3. Aanbesteding/gronduitgifte

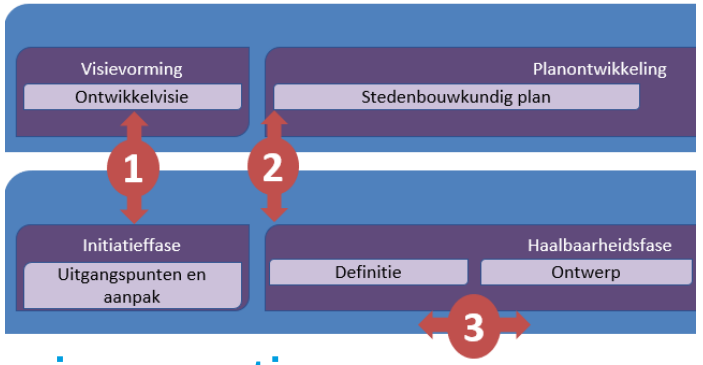

- Verschillende methodieken in omloop
- Circulair bouwen aanjagen betekent ruimte bieden voor innovatie.
- Innovatie vraagt om:
  - Partnership/samenwerking/vertrouwen i.p.v. wij-zij
  - Geef de markt waar mogelijk tijd om kansen te verkennen
  - Beheersing kosten: plafondbudget of minimale grondprijs
  - Meetmethodieken alleen voldoen niet, vraag ook om visie en aanpak

- KPI's en wensen vertalen naar een uitvraag
- https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-duurzaam-inkopen/mvi-themas/circulair-inkopen

SERVICEPUNT DUURZAME ENERGIE

Meerdere meetmethodieken in omloop

- CB’23 (circulair bouwen 2023)
- MPG – milieuprestatie gebouwen
- Flexibiliteitsindex
- Let op relaties met EPC/BENG

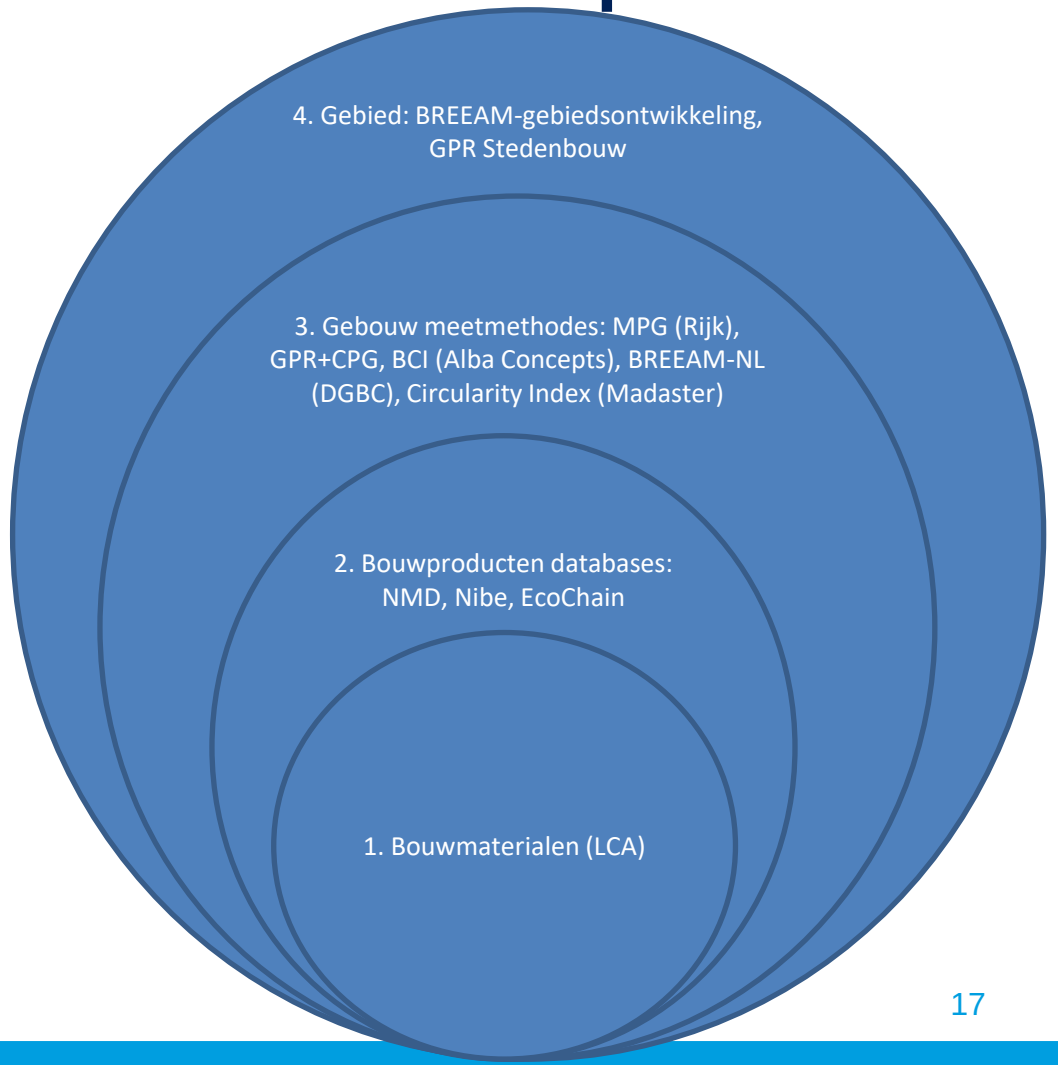

SERVICEPUNT DUURZAME ENERGIE

Verdieping op de MPG

- Bouwbesluit: schaduwprijs €1/m2 bvo
- Gebaseerd op Life Cycle Analysis van producten uit de Nationale milieudatabase
- Casco, aantal PV panelen en glas beïnvloeden MPG voornamelijk.
- Verbetering wordt aan gewerkt o.a. prijzig, nieuwe producten (CLT), inschatting voor installaties.
- Beoordeling vinden gemeenten soms moeilijk. Mogelijk net als de EPC door de Omgevingsdiensten of externe hulp inschakelen.

MILIEU-EFFECTCATEGORIE	EQUIVALENT EENHEID	MILIEU KENGETAL
Uitputting abiotische grondstoffen (exclusief fossiele energiedragers) – ADP	Sb eq	Grondstoffen
Uitputting fossiele energiedragers – ADP	Sb eq	
Klimaatsverandering – GWP100 j.	CO2 eq	Emissies
Aantasting ozonlaag – ODP	CFK-11 eq	
Fotochemische oxidantvorming – POCP	C2H4 eq	
Verzuring – AP	SO2 eq	
Vermesting – EP	PO4 eq	
Humane toxiciteit– HTP	1,4-DCB eq	
Zoetwater aquatische ecotoxiciteit – FAETP	1,4-DCB eq	
Mariene aquatische ecotoxiciteit - MAETP	1,4-DCB eq	
Terrestrische ecotoxiciteit – TETP	1,4-DCB eq	

	EPC	MPG
Nu haalbaar in	=0	=0,75
de markt	=0,3	=0,60

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

4. Duurzaamheidsconcept

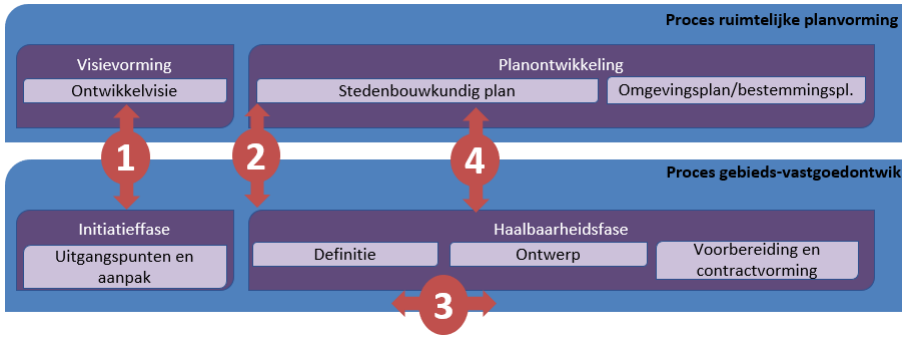

- Eisen en wensen vertalen naar maatregelen door de markt.
- Met hulp van de gebouwschillen.
- Integreren van oplossingen voor bijv. klimaatadaptatie en circulair, maar ook woonconcept en circulair.

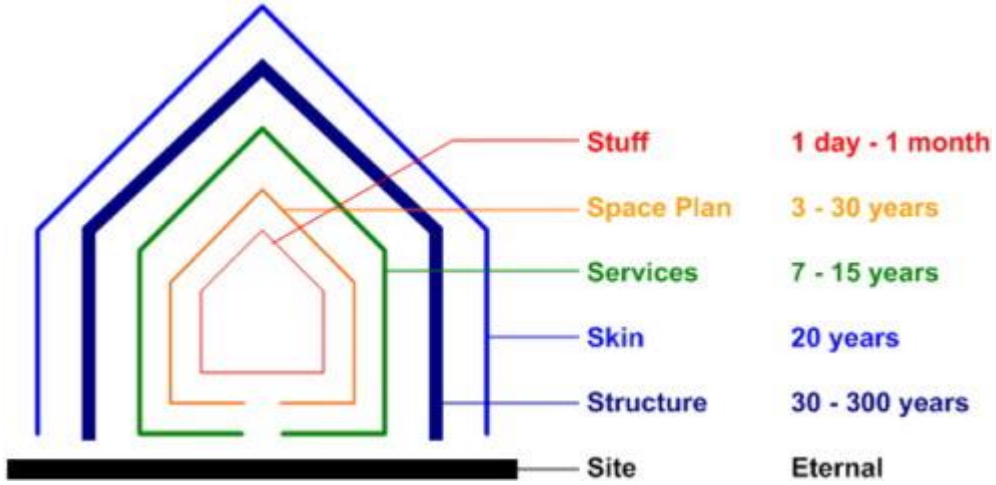

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Q&A

Thijs.aarden@overmorgen.nl

06 24 25 95 20

Contact:

info@servicepuntde.nl

http://www.servicepuntduurzameenergie.nl/

OVER MORGEN

Andersson Elffers Felix

Provincie Noord-Holland